

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК СУСПІЛЬНА ПРОБЛЕМА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції

(Харків, 4 листопада 2016 року)

У двох томах

За редакцією *А. П. Гетьмана, Б. М. Головкина*

Том 2

Харків
«Право»
2016

УДК 343.988
ББК 67.9(4УКР)61
3-68

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (голова);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (відповідальний секретар);
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, асист. О. В. Новіков

Злочинність як суспільна проблема та шляхи її вирішення в Україні : матеріали Всеукр. студ. наук. конф., м. Харків, 4 листоп. 2016 р. : у 2 т. / за заг. ред. А. П. Гетьмана, Б. М. Головкіна. – Т. 2. – Х. : Право, 2016. – 194 с.

ISBN 978-966-937-086-0

ISBN 978-966-937-088-4 (т. 2)

ISBN 978-966-937-088-4 (т. 2)
ISBN 978-966-937-086-0

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Видавництво «Право», 2016

5. Краєвська О. Торгівля людьми як глобальна проблема сучасності [Електронний ресурс] / О. Краєвська, Н. Базів // Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 31. – С. 111–117. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_31_15.
6. Єдиний звіт кримінальних правопорушень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

Науковий керівник – ст. викл. Т. В. Шевченко

А. Г. Лядов,
*студент 13 групи 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ФАКТОРИ РИЗИКУ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Протиправна поведінка неповнолітніх та недотримання ними соціальних норм набули останнім часом масового характеру, що поставило це явище в центр уваги соціальних працівників, педагогів, психологів, працівників правоохоронних органів. До того ж перш ніж боротися з наслідками вчинених злочинів за допомогою карального апарату, необхідно виявити ті значущі фактори ризику, усунення яких дало б більший ефект, ніж ізоляція неповнолітніх від суспільства, що в майбутньому може лише перешкодити їх успішній інтеграції в нього, а також виявити ті превентивні заходи, які могли б дати найбільш відчутний результат в зниженні рівня молодіжної злочинності і рецидиву.

Прийняття неповнолітніми антигромадської форми поведінки пов'язано з рядом факторів ризику, які, взаємодіючи між собою, сприяють дезадаптації особистості. Факторами ризику іменуються особливості, обставини і різного роду події або набутий життєвий досвід, які статистично корелюються з фактами скоєння антигромадських діянь. До факторів ризику належать біологічні, психологічні (поведінкові), а також соціальні показники [1].

У той же час, аналізуючи різні точки зору на фактори ризику асоціальної поведінки, можна зробити висновок про те, що більшість учених основними факторами такого ризику вважають вплив інститутів правової соціалізації на вибір форм поведінки. До того ж первинним інститутом соціалізації і основним фактором ризику визнається початковий етап соціалізації – сім'я. Саме в родині відбувається освоєння первинних форм поведінки. Дослідження показують, що неадекватне виховання, незгоди в сім'ї і погане поводження з дитиною тісно пов'язані з ранньою дитячою злочинністю [2]. Важливим у цьому аспекті є наявність антисоціальних звичаїв та традицій – це успадковані від попередніх поколінь неписані правила поведінки, що визнаються нормою життя і діяльності, закріплюють неформальний порядок відносин між людьми у різних сферах [3, с. 6]. Вони складаються в неблагополучних сім'ях, як наслідок, неповнолітні вчиняють протиправні дії, помилково вважаючи їх правильними.

Іншим аспектом дитячої злочинності є соціальний капітал, що включає особливості міжособистісних відносин: байдужість і недбалість батьків по відношенню до своїх дітей, конфлікти, емоційний дискомфорт, насильство, надмірний контроль або, навпаки, повна відсутність дисципліни. Всі ці фактори дезорганізують особистість дитини, поступово переміщуючи його в групу ризику.

Деякі дослідження розкривають також взаємозв'язок між насильством по відношенню до дитини, пов'язаний з іншими сімейними факторами ризику, і ранньою злочинністю. Стаючи очевидцем акту фізичного або емоційного насильства по відношенню до одного із подружжя в сім'ї, дитина також наражається на небезпеку виникнення порушень в поведінці. Поряд з проблемою насильства існують і інші додаткові фактори ризику, пов'язані з сім'єю: алкогольна залежність членів сім'ї, ув'язнення, емоційне відторгнення від матері і ін.

Спілкуючись з однолітками, підлітки відчувають свободу, свою необхідність для групи і віру в свої сили, що, у свою чергу, дозволяє їм відчувати себе поважними, щасливими, зрозумілими і,

найголовніше, дорослими та незалежними. Здійснюючи діяння девіантного характеру, неповнолітні намагаються самоствердитися і таким чином підвищити свій соціальний статус з метою заручитися ще більшою підтримкою з боку значущих для себе соціальних груп. При цьому не враховується низький рівень соціальних навичок і власної компетентності, що в результаті призводить до кримінальних наслідків. Психологічні особливості неповнолітніх правопорушників у сукупності зі ступенем соціалізації впливають на розуміння провини і відповідальності, яке взаємопов'язане з їх уявленнями про свою поведінку в цілому.

У них виникають труднощі з усвідомленням того, що є «поганою поведінкою», тим більше по відношенню до свого конкретного вчинку, а також їм складно відрізнити заборонену поведінку від соціально допустимої внаслідок нестачі соціального досвіду і позитивного об'єкта для наслідування. В результаті цього відбувається активний розвиток процесу самовираження, яке суперечить верховенству права та моралі.

Ще однією суттєвою проблемою, яка сприяє асоціальній поведінці, яка часто пов'язана з проявом насильства, є схильність неповнолітніх до вживання алкогольних напоїв і наркотиків. Алкоголь робить прямий вплив на когнітивний і фізичний стан, знижує самоконтроль і підвищує ризик емоційної нестабільності та імпульсивності, що, у свою чергу, знижує здатність до розпізнавання сигналів небезпеки в критичних ситуаціях.

Узагальнивши вищевикладене, можна зробити висновок про те, що для зниження рівня злочинності неповнолітніх найбільшу увагу слід приділяти саме усуненню ситуативних чинників ризику, а також контролю інститутів соціалізації, отже, необхідно провести превентивну роботу з сім'ями потенційного ризику, приділяти більше уваги усуненню проблем комунікації з батьками й однолітками, удосконалюючи моральну свідомість і сприяючи усуненню недоліків у формуванні правосвідомості. Все це надає можливість направити поведінку неповнолітніх у соціально правильне русло.

Список літератури

1. Вессерман Г. А. Фактори ризику та захисту дитячої делінквенції [Електронний ресурс] / Г. А. Вессерман, К. Кеенан, Р. Е. Трембл, Е. Д. Цой та ін. // Дитяча злочинність. – Режим доступу: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojdp/193409.pdf>.
2. Фурманов І. А. Психологічні наслідки насильства над дітьми [Електронний ресурс] / І. А. Фурманов // Вибрані наукові праці Білоруського державного університету : у 7 т. Т. 1. Педагогіка. Психологія. Соціологія. Філософія. – Мінськ : БДУ, 2001. – С.183–190. – Режим доступу: <http://www.bsu.by/Cache/pdf/90793.pdf>.
3. Головкін Б. М. Причинність у системі детермінації злочинності [Електронний ресурс] / Б. М. Головкін // Теорія і практика правознавства. – 2014. – Вип. 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_1_24.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. О. В. Таволжанський

*М. В. Мазуренко,
курсант 307 навчальної групи 3 курсу навчально-наукового інституту №1
факультету №1 Національної академії внутрішніх справ,
м. Київ*

ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ У СФЕРІ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

На сучасному етапі розвитку нашої країни, в умовах реформування системи правоохоронних органів, спостерігається стрімке зростання злочинності, де особливу небезпеку становить орга-